

## **АНАЛІЗУВАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

<http://doi.org/10.23939/smeu2020.01.087>

© Горбаль Н. І., Хіндяк Р. В., 2020

За умов євроінтеграції України ЄС є ключовим орієнтиром для посилення її глобальної конкурентоспроможності (КСП). Метою статті є аналізування глобальної КСП країн-членів ЄС за основними міжнародними індексами задля формування рекомендацій щодо її підвищення. Показано, що країни ЄС (передусім Нідерланди, Швеція, Данія) займають провідні позиції у міжнародних рейтингах КСП, проте у деяких ключових сферах частина країн відстає від світових лідерів. Відкрита й експортоорієнтована європейська економіка страждає від низького попиту на інвестиційні товари і товари тривалого споживання; негативно впливає і вихід із ЄС Великобританії. Разом із тим ЄС глобально лідирує у забезпеченні сталого розвитку.

ЄС рекомендовано насамперед зміцнювати єдиний ринок та підтримувати нові технології, а всім європейським країнам – підвищувати продуктивність, для чого необхідна активізація інвестицій у критичну інфраструктуру, інноваційні технології, розвиток навичок та збільшення ефективності ринків праці. Європейським компаніям потрібно модернізувати конкурентну політику згідно із динамікою глобальної кон'юнктури. Отримані висновки будуть корисними для адаптування Україною європейського досвіду підвищення КСП.

**Ключові слова:** конкуренція; конкурентоспроможність (КСП); міжнародна/ глобальна КСП країни; конкурентна перевага; конкурентна політика; Глобальний індекс КСП; ЄС.

*The article is prepared in the framework of the J. Monnet Module “EU competitiveness boosting: circular economy” (610641-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-MODULE), which is being realized by the FTC Department of the Lviv Polytechnic National University with the support of the Erasmus+ Programme of the European Union. The European Commission support for the production of this article does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.*

### **Постановка проблеми та актуальність дослідження**

Оцінювання КСП країн, формування методологічних засад її підвищення набуває сьогодні значної актуальності внаслідок посилення динамізму міжнародного середовища, глобалізації та рівня конкуренції. А в умовах євроінтеграції України аналізування глобальної КСП країн-членів ЄС має особливе значення.

Першочергове завдання створення ЄС полягало у згуртуванні націй та народів Європи, усуненні торгових бар'єрів, розвитку бідніших регіонів і сприянні мирній кооперації. ЄС працює разом із іншими країнами та міжнародними організаціями над тим, щоб переваги відкритих ринків, забезпечення економічного зростання та стабільності у все взаємозалежнішому світі стали надбанням кожної людини. Водночас ЄС та кожна його країна-член відстоює свої економічні та торгові інтереси на міжнародній арені, для чого необхідний високий рівень їх глобальної КСП.

Власне метою статті є аналізування глобальної КСП країн-членів ЄС за ключовими міжнародними індексами як орієнтира для України задля формування рекомендацій з її підвищення.

### Аналіз останніх досліджень та публікацій

Дослідженням КСП різних об'єктів останні півстоліття займалося багато вітчизняних та закордонних вчених. Ф. Бобба, В. Лангер та Дж. Поус [1] вважають, що “КСП – це здатність країн, регіонів і компаній створювати багатство, що є передумовою для високих зарплат”. А М. Портер [2] стверджував, що “єдина змістовна концепція КСП на національному рівні – це національна продуктивність. КСП – це здатність економіки країни забезпечити своїх мешканців підвищеним рівнем життя й високою зайнятістю на стійкій основі”.

Автори [3] системно аналізують КСП різних об'єктів, зокрема й країн, Л. І. Пронкіна, О. М. Гавриш [4] – особливості формування конкурентної політики держави, засади конкурентної політики. Т. Хворост [5] досліджує КСП вітчизняної економіки. В. В. Антощенкова [6] стверджує, що конкурентоспроможна економіка вимагає формування інноваційної екосистеми, адже саме інновації, пов'язані із високотехнологічним виробництвом, є ключовим фактором забезпечення сильних глобальних позицій. Ю. Лупенко та Н. Патики [7] довели, що конкурентоспроможними в міжнародній торгівлі сьогодні стають не ті країни, які забезпечені природно-кліматичними чи людськими ресурсами, а які активно розвивають і впроваджують у практику інноваційні технології. Ю. Полякова [8] узагальнює засади взаємообумовленості інноваційного розвитку та КСП, формує методологічні основи стратегічного програмування розвитку регіонів, аналізує відмінності стратегій інноваційного розвитку країн ЄС і України, пропонує організаційно-економічні інструменти інтеграції України та ЄС в інноваційній сфері тощо. А автори [9] досліджують наслідки членства в ЄС для КСП країн Східної Європи.

Н. Скоробогатова [10] систематизує фактори впливу на міжнародну КСП країн на макро- та мікрорівнях. Дослідниця визначила, що країни, які є інноваційними лідерами завдяки застосуванню таких інструментів Індустрії 4.0, як управління життєвим циклом товару, інтернет речей, кіберфізичні системи, оброблення великих даних, розумне місто, хмарні обчислення, адитивне виробництво, краще реалізували свої конкурентні переваги за рахунок підвищення КСП товарів та підприємств.

Попри значний обсяг наукових праць за тематикою, все ж актуальним залишається переймання Україною передового світового досвіду підвищення міжнародної КСП, передусім на прикладі країн ЄС.

### Виклад основного матеріалу

Під конкурентоспроможністю країни доцільно розуміти “обумовлений міжнародним поділом праці, національними умовами та факторами виробництва, а також здатністю її товарів і послуг ефективно конкурувати на світових ринках її стан на цих ринках” [11].

Аналізування КСП економік та країн вже тривалий час перебуває у центрі уваги економістів і політиків, адже істотно впливає на ефективність стратегічних рішень на макро- та мікрорівнях.

Виділяють чотири етапи розвитку методології оцінювання КСП країн/економік [12]:

I етап – 60-ті роки ХХ ст. (Р. Фармер, Б. Річмен) – використання матричного підходу для ранжування країн за їх КСП.

II етап – 70–80-ті роки ХХ ст. (Європейський форум із розвитку менеджменту) – застосування факторного підходу до аналізу відносних позицій країн у світовій економіці (групування набору статистичних показників, зокрема галузевої статистики, й експертної оцінки факторів).

III етап – 80–90-ті роки ХХ ст. (Всесвітній економічний форум, Міжнародний форум із розвитку менеджменту) – використання індексного підходу, статистичних даних і результатів опитувань, системи макроекономічних, соціально-політичних і юридичних показників тощо.

IV етап – із початку XXI ст. (Корейський інститут дослідження промислової політики (КІДПП)) – застосування емпіричних методів для відбору показників і оцінювання важливості факторів КСП.

Сьогодні одним із найпопулярніших є Індекс глобальної КСП країн (Global Competitiveness Index) Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ), який розраховують для допомоги урядам, керівникам бізнесу та іншим зацікавленим сторонам у формуванні економічних стратегій своїх країн в епоху Четвертої промислової революції. Індекс оснований на комбінації загальнодоступних статистичних даних і результатів глобального опитування керівників компаній. Його формують 113 змінних, об'єднаних у 12 контрольних показників, що визначають національну КСП: 1) Institutions (інституції); 2) Infrastructure (інфраструктура); 3) ICT adoption (адаптування інформаційно-комунікаційних технологій); 4) Macroeconomic stability (макроекономічна стабільність); 5) Health (здоров'я); 6) Skills (навички); 7) Product market (ринок товарів); 8) Labour market (ринок праці); 9) Financial system (фінансова система); 10) Market size (розмір ринку); 11) Business dynamism (бізнес-динаміка); 12) Innovation capability (здатність до інновацій).

Результати розрахунку Глобального індексу КСП у 2019 р. [13] показали, що в середньому економіки більшості країн далеко від “межі КСП” – сукупного ідеалу, який повинен відповідати всім факторам КСП. У звіті ВЕФ через десять років після фінансової кризи продемонстровано, що введення центральними банками майже 10 трлн дол. у світову економіку посприяло підвищенню продуктивності інвестицій, що можна побачити на прикладі нових інфраструктур, НДДКР та розвитку навичок поточної та майбутньої робочої сили. Та монетарна політика більшості держав недостатньо підтримана фіскальною політикою, яка дуже важлива для розвитку економіки. Тому в країнах, які за “межею КСП”, необхідно здійснити низку структурних реформ, стимулювати виділення більшого обсягу ресурсів на покращення всіх факторів КСП для повного використання нових можливостей Четвертої промислової революції.

Таблиця 1

Країни-лідери за Глобальним індексом КСП ВЕФ у 2019 р. [13]

Рейтинг	Країни	Бали	Зміни порівняно з 2018 р.	
			у рейтингу	за балами
1	Сінгапур	84,8	+1	+1,3
2	США	83,7	-1	-2,0
3	Гонконг	83,1	+4	+0,9
4	Нідерланди	82,4	+2	0
5	Швейцарія	82,3	-1	-0,3
6	Японія	82,3	-1	-0,2
7	Німеччина	81,8	-4	-1,0
8	Швеція	81,2	+1	-0,4
9	Великобританія	81,2	-1	-0,8
10	Данія	81,2	0	+0,6
11	Фінляндія	80,2	0	0
12	Тайвань, Китай	80,2	+1	+1,0
13	Південна Корея	79,6	+2	+0,8
14	Канада	79,6	-2	-0,3
15	Франція	78,8	+2	+0,8
16	Австралія	78,7	-2	-0,1
17	Норвегія	78,1	-1	-0,1
18	Люксембург	77	+1	+0,4
19	Нова Зеландія	76,7	-1	-0,8
20	Ізраїль	76,7	0	+0,1

За підсумками 2019 р. Глобальний рейтинг КСП очолив Сінгапур (табл. 1), на другому місці США, на третьому – Гонконг. Нідерланди та Швейцарія займають четверте та п'яте місця відповідно. До десятки також входять Японія (втратила першу позицію), Німеччина (втратила чотири позиції), Швеція (піднялась на одну позицію), Великобританія (втратила одну позицію) та Данія. Україна у цьому рейтингу посіла 85-ту позицію зі 141, опустившись на дві сходинки.

Половина із двадцяти найконкурентоспроможніших країн розташовані в Європі, що свідчить про високий рівень розвитку цього регіону. Сінгапур, Японія та Гонконг є однозначними лідерами у своєму азіяському регіоні.

Аналізування рейтингів країн-лідерів за КСП за останні п'ять років (рис. 1) показало, що:

1. Протягом 2015–2019 рр. склад країн-лідерів залишався фактично незмінним; США та Сінгапур стабільно входять у трійку лідерів протягом останніх п'яти років.
2. Серед країн ЄС Нідерланди, Німеччина та Швеція стабільно входять у десятку найконкурентоспроможніших країн світу.

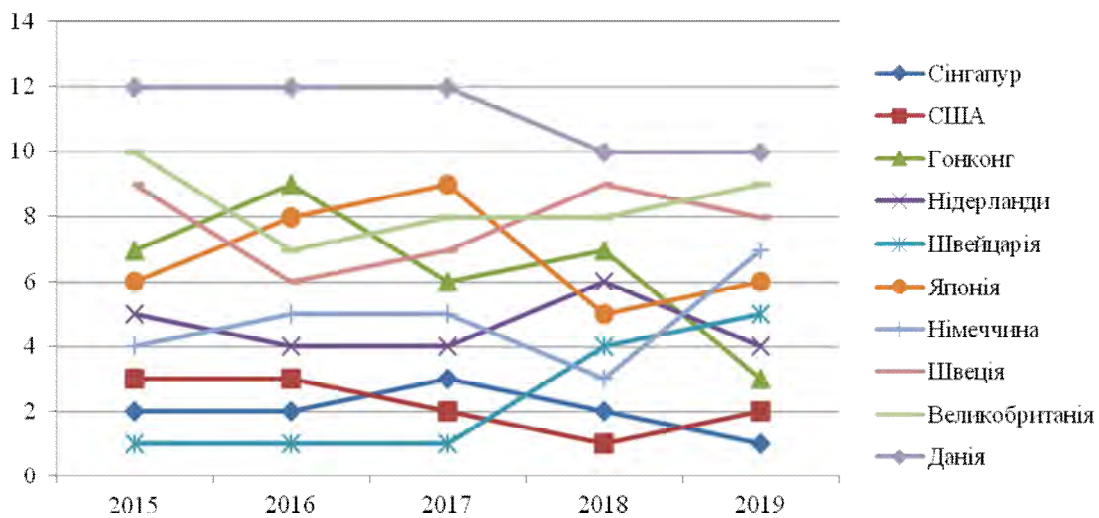


Рис. 1. Динаміка рейтингів країн-лідерів за Глобальним індексом КСП ВЕФ у 2015–2019 рр.

Примітка. Сформували автори за [13].

Таблиця 2

**Порівняння Нідерландів із Сінгапуром за Глобальним індексом КСП ВЕФ у 2019 р.**

№	Критерії	Ранги	Рейтинг Нідерландів	Рейтинг Сінгапуру
1	Рівень державних інституцій	79	4	2
2	Інфраструктура	94	2	1
3	Рівень упровадження технологій	76	24	5
4	Макроекономічна стабільність	100	1	38
5	Рівень охорони здоров'я	94	21	1
6	Рівень освіти	85	4	19
7	Ринок товарів	70	7	2
8	Ринок праці	75	11	1
9	Фінансова система	85	17	2
10	Обсяг ринку	74	20	27
11	Динаміка бізнесу	81	2	14
12	Здатність до інновацій	76	10	13

Примітка. Сформували автори за [13].

За звітом ВЕФ про глобальну КСП 2019 найконкурентоспроможніша країна Європи – Нідерланди, яка навіть порівняно зі світовим лідером (Сінгапуром) за певними складовими (макроекономічна стабільність, динаміка бізнесу, рівень освіти) істотно виграє (табл. 2).

Решта країн ЄС входять у першу половину Глобального рейтингу КСП 2019 із такими позиціями: Австрія, Бельгія, Іспанія, Ірландія (21–24), Італія, Естонія, Чехія (30–32), Португалія, Словенія (34–35), Польща, Мальта, Литва (37–39), Латвія, Словаччина (41–42), Кіпр (44), Угорщина (47), Болгарія (49), Румунія (51) та Хорватія (63) [13].

Ще одне дослідження КСП країн проводить провідний європейський Інститут менеджменту (Institute of Management Development (IMD)) (м. Лозанна, Швейцарія). Його щорічний рейтинг (IMD World Competitiveness Ranking) оприлюднюється із 1989 р. у серії доповідей про світову КСП IMD World Competitiveness Yearbook. Під КСП країни Інститут розуміє здатність національної економіки створювати і підтримувати середовище, в якому виникає конкурентоспроможний бізнес.

Сьогодні IMD World Competitiveness – одне із найповніших досліджень КСП держав і регіонів, яке використовують у стратегічному плануванні великі компанії, а також низка країн, формуючи державну політику й заходи із підвищення КСП національної економіки. Країна в рейтингу оцінюється згідно із 333 критеріями за чотирма основними показниками ключових аспектів її економічного життя: 1) стан економіки; 2) ефективність уряду; 3) стан ділового середовища; 4) стан інфраструктури. Кожен показник має однакову вагу. Для розрахунку використовують дані міжнародних організацій, серед яких ООН, ОЕСР, СОТ, Світовий банк, МВФ тощо.

Бізнес-клімат у країнах оцінюють на підставі думок аналітиків, опитувань керівників великих корпорацій і фахівців у галузі управління. Підсумкове рейтингування – це співвідношення: дві третини – статистичні дані, третина – експертні оцінки. Для кожної із економік, охоплених дослідженням, звіт містить детальні описи країни і національної економіки з результатами щодо загальної позиції в рейтингу і найістотніших конкурентних переваг та недоліків.

За Глобальним рейтингом КСП IMD у 2019 р. [14], у якому з-поміж 63 країн лідирують Сінгапур, Гонконг і США, вісім країн ЄС увійшло в першу двадцятку (табл. 3).

Таблиця 3

**Країни-лідери за Глобальним рейтингом КСП IMD у 2019 р.  
та зміни у рейтингу порівняно із 2018 р. [14]**

Рейтинг	Країни	Зміни проти 2018 р.	Рейтинг	Країни	Зміни проти 2018 р.
1	Сінгапур	+2	11	Норвегія	-3
2	Гонконг	-	12	Люксембург	-1
3	США	-2	13	Канада	-3
4	Швейцарія	+1	14	Китай	-1
5	ОАЕ	+2	15	Фінляндія	-1
6	Нідерланди	-2	16	Тайвань	+1
7	Ірландія	+5	17	Німеччина	+1
8	Данія	-2	18	Австралія	+1
9	Швеція	-	19	Австрія	-1
10	Катар	+4	20	Ісландія	+4

Решта країн-членів ЄС посіли такі позиції: Бельгія (27), Литва (29), Франція (31), Естонія, Іспанія, Словенія, Польща, Португалія, Латвія, Кіпр (35–41), Італія (44), Угорщина, Болгарія, Румунія (47–49), Словаччина (53) і Хорватія (60). Україна – на 54-му місці зі зростанням на шість позицій.

У рейтингу цифрової КСП IMD 2019 (IMD Digital World Competitiveness Ranking) [15], в якому з-поміж 63 країн лідирують США, Сінгапур і Швеція, країни ЄС, як і в рейтингу ВЕФ, займають

провідні позиції: Данія (4), Нідерланди (6), Фінляндія (7), Німеччина (17), Ірландія, Австрія, Люксембург (19–21), Франція, Бельгія (24–25), Іспанія, Естонія, Литва (28–30), Словенія, Польща, Португалія (32–34), Латвія, Чехія (37–38), Італія (41), Угорщина (43), Болгарія, Румунія, Словаччина (45–47), Хорватія (51) та Кіпр (54). Україна посіла 60-ту позицію, опустившись на дві сходинки.

А у рейтингу талантів IMD 2019 (IMD World Talent Ranking) [16], в якому з 60 країн лідирують Швейцарія, Данія і Швеція, країни ЄС займають вісім позицій у десятці лідерів. Загалом позиції країн ЄС такі: Австрія, Люксембург (4–5), Фінляндія, Нідерланди (8–9), Німеччина (11), Бельгія (14), Ірландія (18), Кіпр (21), Португалія (23), Франція (25), Естонія, Литва (27–28), Словенія, Іспанія (31–32), Латвія (34), Італія, Польща (36–37), Чехія, Греція (39–40), Угорщина (45), Болгарія, Хорватія (52–53), Румунія (55), Словаччина (57). Україна посіла 44-ту позицію, піднявшись на чотири сходинки.

Також доцільно розглянути й Індекс процвітання країн світу Інституту Legatum (The Legatum Prosperity Index), що досліджує досягнення країн із погляду їх благополуччя і розвитку в глобальному масштабі. Індекс складається із системи показників, об'єднаних у категорії, які відображають різні аспекти життя суспільства і параметри суспільного добробуту (табл. 4). Показники ґрунтуються на статистичному аналізі, соціологічних дослідженнях та експертних оцінках учасників опитування. Рейтинг кожної країни визначають, обчисливши середньозважене значення цих індикаторів [17].

Таблиця 4

Рейтинги країн-лідерів за Індексом процвітання Legatum Institute у 2019 р. [17]

Ранги	Країни	Індикатори											
		Безпека	Особиста свобода	Управління	Соціальний капітал	Інвестиційне середовище	Умови підприємництва	Інфраструктура	Економіка	Умови проживання	Охорона здоров'я	Освіта	Навколишнє середовище
1	Данія	5	2	3	2	6	7	8	8	1	8	3	10
2	Норвегія	2	1	1	1	2	9	15	12	7	5	11	7
3	Швейцарія	1	12	7	8	13	3	7	2	4	3	12	5
4	Швеція	11	4	6	9	10	13	5	4	3	15	17	1
5	Фінляндія	17	3	2	4	7	18	10	21	6	26	6	2
6	Нідерланди	12	5	4	6	12	8	4	6	2	9	8	54
7	Нова Зеландія	13	10	5	7	3	14	21	19	26	22	10	6
8	Німеччина	21	13	9	13	15	4	11	5	5	12	23	17
9	Люксембург	3	8	8	21	22	16	2	7	9	19	33	9
10	Ісландія	6	6	13	3	25	30	12	16	20	7	13	8

Як бачимо, дев'ять із десяти країн-лідерів – члени ЄС, решта країни ЄС теж займають високі позиції: Ірландія, Австрія (12–13), Мальта, Естонія, Бельгія, Франція (20–23), Іспанія, Португалія, Словенія, Чехія (25–28), Італія (30), Словаччина, Литва, Кіпр, Латвія, Польща (32–36), Хорватія, Угорщина, Румунія (45–47) та Болгарія (49). Україна у цьому рейтингу зайняла 96-те місце зі 167 [17].

Ще одним показником КСП країн можна вважати Індекс сталого розвитку країн (SDG index) [18], який підготувала команда незалежних експертів Мережі рішень сталого розвитку (Sustainable Development Solutions Network – SDSN) і Bertelsmann Stiftung. Звіт про сталий розвиток 2019 містить рейтинг 162 країн та інформаційні панелі для всіх держав-членів ООН і оцінює реалізацію Цілей сталого розвитку.

**Країни-лідери за Індексом сталого розвитку SDG у 2019 р. [18]**

Рейтинг	Країни	Бали	Рейтинг	Країни	Бали
1	Данія	85,2	11	Нова Зеландія	79,5
2	Швеція	85,0	12	Словенія	79,4
3	Фінляндія	82,8	13	Великобританія	79,4
4	Франція	81,5	14	Ісландія	79,2
5	Австрія	81,1	15	Японія	78,9
6	Німеччина	81,1	16	Бельгія	78,9
7	Чехія	80,7	17	Швейцарія	78,8
8	Норвегія	80,7	18	Республіка Корея	78,3
9	Нідерланди	80,4	19	Ірландія	78,2
10	Естонія	80,2	20	Канада	77,9

Як бачимо, країни ЄС займають перші десять місць у рейтингу й загалом усі потрапили в першу його третину із такими позиціями: Іспанія, Хорватія (21–22), Латвія, Угорщина, Португалія, Словаччина, Мальта, Польща, Італія (24–30), Литва (32), Люксембург (34), Болгарія (36), Румунія (42) та Кіпр (61). Україна у рейтингу посіла 41-ше місце із результатом 72,8 бала [18].

Отже, країни ЄС займають провідні позиції у міжнародних рейтингах КСП, що свідчить про їх високий рівень розвитку. ЄС глобально лідирує у забезпеченні сталого розвитку економіки. Проте багато країн ЄС у низці ключових сфер КСП відстають від світових лідерів.

Відкрита та орієнтована на експорт європейська економіка сьогодні страждає від слабкого попиту на інвестиційні товари й товари тривалого споживання; негативно впливає і вихід із ЄС Великобританії.

Частки ЄС у світовому виробництві та експорті зменшилися від 2006 р. до 2016 р. на 4 % та 5 % відповідно. Очікувані темпи зростання в Європі значно нижчі від середнього світового рівня. Загальна економічна продуктивність у ЄС – лише 75 % продуктивності США. Обсяг витрат на НДДКР у ЄС нижчий, – 2,0 % в 2017 р. у ЄС проти 2,1 % у Китаї, 2,8 % у США і 2,4 % в середньому в країнах ОЕСР. Частка європейських компаній у рейтингу Fortune 500 знизилася з 32 % в 2010 р. до 23 % у 2019 р. [19].

На думку експертів, промисловість продовжує відігравати ключову роль в економіці ЄС, зокрема як основний працедавець. Та довгострокові перспективи зростання залишаються невизначеними, – європейське виробництво продовжує втрачати частку глобального ринку [19].

Витрати на одиницю праці в ЄС дещо знизилися за останні 15 років, але значно менше ніж у США, Південній Кореї та Мексиці. В ЄС високий рівень боргу; після різкого падіння інвестицій у період фінансової кризи приватні інвестиції почали відновлюватись, однак державні – ні.

Відповідно, експерти рекомендують передусім зміцнювати єдиний ринок та підтримувати нові технології. Також європейським компаніям потрібно враховувати глобальну кон'юнктуру й динаміку й відповідно модернізувати конкурентну політику. Усім європейським країнам необхідно підвищити свою продуктивність, а для цього потрібні більші інвестиції у розвиток навичок та ефективності ринків праці. Як приватний, так і державний сектори повинні відігравати важливі ролі в стратегічному інвестуванні, орієнтованому на майбутні технології підвищення продуктивності та критичну інфраструктуру.

**Висновки та перспективи подальших досліджень**

Існує значна кількість підходів до визначення, аналізування та підвищення КСП як комплексної характеристики регіонів, країн, галузей, підприємств, товарів. За умов євроінтеграції України вважаємо ЄС ключовим орієнтиром для підвищення її глобальної КСП.

ЄС, як об'єднання демократичних європейських країн, що спільно працюють задля миру та процвітання, в умовах посилення глобальної конкуренції повинен підтримувати високу КСП як союзу загалом, так і країн-членів. Як було показано, країни ЄС (передусім Нідерланди, Швеція та Данія) займають провідні позиції у міжнародних рейтингах КСП (Глобальні індекси КСП ВЕФ та IMD, Індекс процвітання Legatum, Індекс сталого розвитку SDG), що свідчить про їх високий рівень розвитку. Проте у низці ключових сфер багато країн відстають від світових лідерів.

Відкрита та орієнтована на експорт європейська економіка сьогодні страждає від слабкого попиту на інвестиційні товари та товари тривалого споживання, негативно впливає і вихід із союзу Великобританії. Разом із тим ЄС глобально лідирує у забезпеченні сталого розвитку.

Експерти рекомендують передусім зміцнювати єдиний ринок ЄС та підтримувати нові технології, а всім європейським країнам – підвищувати продуктивність. Для цього потрібні більші інвестиції в критичну інфраструктуру, інноваційні технології, розвиток навичок та ефективності ринків праці. А європейським компаніям постійно доцільно враховувати глобальну кон'юнктуру та динаміку й відповідно модернізувати свою конкурентну політику.

Переїмання Україною передового європейського досвіду підвищення КСП із урахуванням наведених застережень та рекомендацій експертів може стати тематикою подальших досліджень.

#### Список літератури

1. Bobba F., Langer W., Pous J. W. (1971). Bericht über die Wettbewerbsfähigkeit der Europäischen Gemeinschaft. Brussels.
2. Porter M. E. (1990). The Competitive Advantage of Nations. The Free Press. New York.
3. Кузьмін О. С., Горбаль Н. І. (2005). Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: підручник. Львів: Компакт-ЛВ. 304 с.
4. Пронкіна Л. І. (2019). Сучасні проблеми конкурентоспроможності держави. Агросвіт. № 7. С. 32–36.
5. Хворост Т. В. (2017). Стан конкурентоспроможності національної економіки України. Економіка і суспільство. Вип. № 10. URL: [http://www.economyandsociety.in.ua/journal/10\\_ukr/27.pdf](http://www.economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/27.pdf).
6. Антощенкова В. В. (2019). Конкурентоспроможність як основа ефективної національної економіки. Вісник Харків. нац. техн. ун-ту сіл. г-ва ім. П. Василенка. Вип. 200: Екон. науки. С. 84–95.
7. Лупенко Ю. О., Патица Н. І. (2019). Роль інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності України на світових ринках сільськогосподарської продукції. Агросвіт. № 11. С. 16–23.
8. Полякова Ю. В. (2019). Інноваційні засади підвищення конкурентоспроможності регіонів України в процесі євроінтеграції: дис... д-ра екон. наук за спец. 08.00.05 "Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка". ДУ "Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України", Львів.
9. Горбаль Н. І., Кухтяк К. А., Руда М. В. (2019). Вплив членства в ЄС на конкурентоспроможність країн Східної Європи. Науковий вісник НЛТУ України: Серія економічна. Вип. 27.7. С. 53–58.
10. Скоробогатова Н. (2019). Міжнародна конкурентоспроможність країн у реаліях інноваційних зрушень індустрії 4.0. Економічний аналіз. Т. 29(3). С. 21–28.
11. Горбаль Н., Григор'єв О., Козачук А., Козачук Н. (2019). Україна в рейтингах глобальної конкурентоспроможності. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. № 1. С. 84–91.
12. Хаустова В. С., Крячко Є. М., Колодяжна Т. В. (2017). Оцінка КСП економік країн світу: теорія та практика. Бізнес Інформ. № 8. С. 49–56.
13. The Global Competitiveness Report 2019. URL: [http://www3.weforum.org/docs/WEF\\_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf](http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf).
14. IMD World Competitiveness Rankings 2019 Results. URL: <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-competitiveness-ranking-2019/>.
15. The IMD World Digital Competitiveness Ranking 2019 results. URL: <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-digital-competitiveness-rankings-2019/>.
16. The IMD World Talent Ranking 2019 results. URL: <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-talent-ranking-2019/>.
17. The Legatum Prosperity Index 2019. URL: <https://www.prosperity.com/rankings>.



18. Sustainable development report 2019. URL: [https://s3.amazonaws.com/sustainabledevelopment.report/2019/2019\\_sustainable\\_development\\_report.pdf](https://s3.amazonaws.com/sustainabledevelopment.report/2019/2019_sustainable_development_report.pdf).

19. European Competitiveness and Industry Benchmarking Report 2019. URL: [https://ert.eu/wp-content/uploads/2019/12/ERT-Competitiveness-and-Industry-Benchmarking-Report-2019\\_II.pdf](https://ert.eu/wp-content/uploads/2019/12/ERT-Competitiveness-and-Industry-Benchmarking-Report-2019_II.pdf).

### References

1. Bobba F., Langer W., Pous J. W. (1971). Bericht über die Wettbewerbsfähigkeit der Europäischen Gemeinschaft [European Community Competitiveness Report]. Brussels. (in German).

2. Porter M. E. (1990). The Competitive Advantage of Nations. The Free Press. New York (in English).

3. Kuzmin O. Ye., Horbal N. I. (2005). Upravlinnia mizhnarodnoiu konkurentospromozhnistiu pidpriemstva: Pidruchnyk [Management of the international competitiveness of the enterprise: Textbook]. Lviv: Kompakt-LV. 304 p. (in Ukrainian).

4. Pronkina L. I. (2019). Suchasni problemy konkurentospromozhnosti derzhavy [Modern problems of the state competitiveness]. Ahrosvit, No. 7, pp. 32–36 (in Ukrainian).

5. Khvorost T. V. (2017). Stan konkurentospromozhnosti natsionalnoi ekonomiky Ukrainy [State of competitiveness of the national economy of Ukraine]. Ekonomika i suspilstvo, No. 10. Retrieved from: [http://www.economyandsociety.in.ua/journal/10\\_ukr/27.pdf](http://www.economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/27.pdf) (in Ukrainian).

6. Antoshchenkova V. V. (2019). Konkurentospromozhnist yak osnova efektyvnoi natsionalnoi ekonomiky [Competitiveness as the basis for an effective national economy]. Visnyk Kharkiv. nats. tekhn. un-tu sil. hosp-va im. P. Vasylenka, 200, pp. 84–95 (in Ukrainian).

7. Lupenko Yu. O., Patyka N. I. (2019). Rol innovatsii u zabezpechenni konkurentospromozhnosti Ukrainy na svitovykh rynkakh silskohospodarskoï produktsii [The role of innovation in ensuring Ukraine's competitiveness in world agricultural markets]. Ahrosvit, No. 11, pp. 16–23 (in Ukrainian).

8. Poliakova Yu. V. (2019). Innovatsiini zasady pidvyshchennia konkurentospromozhnosti rehioniv Ukrainy v protsesi yevrointehratsii [Innovative principles of increasing the competitiveness of Ukrainian regions in the process of European integration]: dys... d-ra ekon. nauk za spets. 08.00.05 “Rozvytok produktyvnykh syl i rehionalna ekonomika”. DU “Instytut rehionalnykh doslidzhen im. M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy”, Lviv (in Ukrainian).

9. Horbal N. I., Kukhtiak K. A., Ruda M. V. (2019). Vplyv chlenstva v YeS na konkurentospromozhnist krain Skhidnoi Yevropy [The impact of EU membership on the competitiveness of Eastern European countries]. Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy: Serii ekonomichna, No. 27.7, pp. 53–58 (in Ukrainian).

10. Skorobohatova N. (2019). Mizhnarodna konkurentospromozhnist krain u realiiakh innovatsiinykh zrushen industrii 4.0 [International competitiveness of countries in the realities of innovative shifts in industry 4.0]. Ekonomichnyi analiz, T. 29(3), pp. 21–28 (in Ukrainian).

11. Horbal N., Hryhoriev O., Kozachuk A., Kozachuk N. (2019). Ukraina v reitynhakh hlobalnoi konkurentospromozhnosti [Ukraine in the ratings of global competitiveness]. Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku, No. 1, pp. 84–91 (in Ukrainian).

12. Khaustova V. Ye., Kriachko Ye. M., Kolodiazna T. V. (2017). Otsinka KSP ekonomik krain svitu: teoriia ta praktyka [Assessing the competitiveness of the economies of the world: theory and practice]. Biznes Inform, No. 8, pp. 49–56 (in Ukrainian).

13. The Global Competitiveness Report 2019. Retrieved from: [http://www3.weforum.org/docs/WEF\\_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf](http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf).

14. IMD World Competitiveness Rankings 2019 Results. Retrieved from: <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-competitiveness-ranking-2019/>.

15. The IMD World Digital Competitiveness Ranking 2019 results. Retrieved from: <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-digital-competitiveness-rankings-2019/>.

16. The IMD World Talent Ranking 2019 results. Retrieved from: <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-talent-ranking-2019/>.

17. The Legatum Prosperity Index 2019. Retrieved from: <https://www.prosperity.com/rankings>.

18. Sustainable development report 2019. Retrieved from: [https://s3.amazonaws.com/sustainabledevelopment.report/2019/2019\\_sustainable\\_development\\_report.pdf](https://s3.amazonaws.com/sustainabledevelopment.report/2019/2019_sustainable_development_report.pdf).

19. European Competitiveness and Industry Benchmarking Report 2019. Retrieved from: [https://ert.eu/wp-content/uploads/2019/12/ERT-Competitiveness-and-Industry-Benchmarking-Report-2019\\_II.pdf](https://ert.eu/wp-content/uploads/2019/12/ERT-Competitiveness-and-Industry-Benchmarking-Report-2019_II.pdf).

## **ANALYSIS OF THE GLOBAL COMPETITIVENESS OF THE EU COUNTRIES**

© *Horbal N. I., Khindiak R. V., 2020*

There are many approaches to identifying, analyzing and enhancing competitiveness, which is a complex characteristic of regions, countries, industries, enterprises, and commodities. With prospects of Ukraine's European integration, we consider the EU as a key benchmark for enhancing its global competitiveness.

The EU, as a union of democratic European countries working together for peace and prosperity, must, in the face of increased global competition maintain a high competitiveness of both the Union as a whole and its member states. It has been shown that the EU countries (primarily the Netherlands, Sweden and Denmark) occupy leading positions in the international competitiveness rankings (Global Competitiveness Indexes of the WEF and IMD, Legatum Prosperity Index, SDG Sustainable Development Index), indicating their high level of development. However, in many key areas, some EU countries are lagging behind the world leaders.

An open and export-oriented European economy today suffers from weak demand for investment goods and durable consumer goods, and uncertainty of the UK exit. At the same time, the EU is a global leader in sustainable development.

Strengthening of the single market and support of new technologies was recommended, as well as the enhancement of productivity by all European countries, which requires greater investment in critical infrastructure, innovative technologies, development of skills and labor market efficiency. European companies should take into account global market conditions and dynamics, and modernize their competitive policy accordingly.

Adoption of the best European experience in raising competitiveness by Ukraine, taking into account the caveats and recommendations of the experts, may be a topic of further scientific research.

**Key words:** competition; competitiveness; country's international/global competitiveness; competitive advantage; competition policy; Global Competitiveness Index; the EU.